

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ МІСТА НА ОСНОВІ ІМПЕРАТИВУ ЯКОСТІ ЖИТТЯ

ПАКУЛІНА А. А.

УДК 338.26:332.1

Пакуліна А. А. Концепція управління сталим розвитком соціального комплексу міста на основі імперативу якості життя

У статті обґрунтовується концепція управління сталим соціальним розвитком міста на основі імперативу якості життя. Результати діяльності суб'єктів міста розглядаються як сукупність рівнів соціальних послуг та їх елементів, у якій присутня єдність мети – максимальне задоволення комплексу потреб, інтересів і цінностей населення. Критерієм досягнення мети є поліпшення якості життя населення міста. Місто розглядається як форма територіального соціального комплексу, що має мультикорисну споживчу вартість і виражений сукупністю послуг, продуктів і товарів, вироблених комерційними та некомерційними організаціями, органами муніципального управління для задоволення комплексу соціальних потреб і поліпшення якості життя населення. Уперше дається визначення міста з акцентом на суб'єкти й об'єкти управління соціальним розвитком.

Ключові слова: соціальний комплекс, сталий розвиток, імператив, якість життя, місто, населення.

Бібл.: 8.

Пакуліна Алевтина Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та аудиту, Українська державна академія залізничного транспорту (пл. Фейєрбаха, 7, Харків, 61050, Україна)

E-mail: sizapet@mail.ru

УДК 338.26:332.1

Пакуліна А. А. Концепция управления устойчивым развитием социального комплекса города на основе императива качества жизни

В статье обосновывается концепция управления устойчивым социальным развитием города на основе императива качества жизни. Результаты деятельности субъектов города рассматриваются как совокупность уровней социальных услуг и их элементов, в которой присутствует единство цели – максимальное удовлетворение комплекса потребностей, интересов и ценностей населения. Критерием достижения цели является улучшение качества жизни населения города. Город рассматривается как форма территориального социального комплекса, обладающего мультиполезной потребительной стоимостью и выраженного совокупностью услуг, продуктов и товаров, производимых коммерческими и некоммерческими организациями, органами муниципального управления для удовлетворения комплекса социальных потребностей и улучшения качества жизни населения. Впервые дается определение города с акцентом на субъекты и объекты управления социальным развитием.

Ключевые слова: социальный комплекс, устойчивое развитие, императив, качество жизни, город, население.

Библ.: 8.

Пакуліна Алевтина Анатолієвна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри учета и аудита, Украинская государственная академия железнодорожного транспорта (пл. Фейєрбаха, 7, Харьков, 61050, Украина)

E-mail: sizapet@mail.ru

UDC 338.26:332.1

Pakulina A. A. Concept of management of stable development of the city social complex on the basis of life quality imperative

The article substantiates the concept of management of stable social development of a city on the basis of life quality imperative. Results of activity of city subjects are considered as a totality of levels of social services and their elements, which includes identity of purpose – maximal satisfaction of a set of needs, interests and values of the population. Improvement of quality of life of the population is a criterion of goal achievement. City is considered as a form of territorial social complex, which possesses multi-useful value in use and expressed by a totality of services, products and goods, which are produced by commercial and non-commercial organisation and bodies of municipal management for satisfaction of a complex of social needs and improvement of quality of life of the population. Definition of a city with an accent on subjects and objects of management of social development is given for the first time.

Key words: social complex, stable development, imperative, life quality, city, population.

Bibl.: 8.

Pakulina Alevtina A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Accounting and Audit, Ukrainian State Academy of Railway Transport (pl. Feyerbakh, 7, Kharkiv, 61050, Ukraine)

E-mail: sizapet@mail.ru

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України показники якості й рівня життя українців викликають неспокій владних структур і громадськості: Україна посіла 76 місце зі 187 країн у рейтингу індексу розвитку людського потенціалу (ІЛР – індекс людського розвитку) ООН за 2011 р. [6]. При цьому наша країна втратила 7 позицій порівняно з торішнім рейтингом – тоді Україна була 69-ою [7]. Тим не менш, 76-е місце за класифікацією ООН входить до групи країн з високим рівнем людського розвитку (48 – 94 місця). Очікувана тривалість життя в Україні – 68,5 років, у середньому в нашій країні треба витратити 11,3 років на навчання, рівень життя оцінений в 6,175 тис. дол. на людину, рівень письменності дорослого населення складає 99,7%. Значення ІРАП України за 2011 р. складає 0,729 [8]. Індекс гендерної нерівності (ІГН) в

Україні становить 0,335, що ставить її на 57 місце серед 146 країн. В Україні жінки мають 8% місць у парламенті, 91,5% дорослих жінок мають середню або вищу освіту (порівняно з 96,1% чоловіків). Частка участі жінок у робочій силі становить 52%, тоді як аналогічний показник у чоловіків – 65,4% [8].

У цих умовах найважливішим завданням державного, регіонального й муніципального розвитку є формування орієнтованого на якість життя територіального управління, яке передбачає задоволення потреб жителів території в максимально комфортних умовах мешкання й життєдіяльності. Найпривабливіший продукт у вигляді внутрішніх умов для мешкання прагне запропонувати кожна територіальна одиниця, а населення обирає ту територію, яка відповідає його потребам та очікуванням.

Проблеми управління соціальним комплексом знайшли відображення в наукових працях багатьох провідних українських учених. Вагомий внесок у вивчення її окремих аспектів зробили О. О. Євсєєва [1], В. І. Куценко [2], Е. М. Лібанова [3], О. В. Мартякова [4] та інші. Однак аналіз наявних досліджень свідчить, що в більшості з них немає комплексного бачення концептуальної моделі управління сталим розвитком соціального комплексу на основі імперативу якості життя. Без цього неможливе обґрунтування адекватної до умов нашої держави стратегії сталого соціального розвитку [5, с. 112].

Цілі стамми: 1) обґрунтувати концепцію управління сталим соціальним розвитком міста на основі імперативу якості життя; 2) запропонувати методологічний підхід до параметризації якості життя населення міста.

Місцеве самоврядування є найбільш наближеним до населення рівнем публічної влади, яка володіє значною автономією та самостійністю у вирішенні територіальних проблем. Розгляд нами концепцій, пріоритетних напрямів і завдань стратегічного розвитку близько 10 великих українських міст показав повну однаковість їх адміністрацій у виборі стратегії сталого соціального розвитку й основної мети, вираженої в підвищенні якості або рівня життя населення. Проте аналіз параметрів прогнозів соціально-економічного розвитку міст і звітів губернаторів про досягнуті значення показників оцінки ефективності діяльності органів місцевого самоврядування проілюстрував, що показники якості життя в них грають другорядні ролі, їх число та склад неоднозначні. Причина криється в тому, що територіальні органи державної служби статистики України не проводять моніторингу показників соціального розвитку, що відображають якість життя населення міст, при адміністраціях міст подібний моніторинг або відсутній, або недостатній.

Органи муніципального управління при ухваленні рішень про розвиток соціального комплексу стикаються з проблемою відсутності інформації про якість життя (особливо з позиції населення), що не дозволяє ефективно здійснювати регулюючі функції в частині аналізу, стратегічного планування й контролю. Індикатори якості життя населення набувають системоутворювального характеру в соціальному розвитку території, і в той же час слід констатувати, що ні дефініції категорії якості життя населення, ні адекватного українській дійсності підходу до дослідження цього соціально-економічного феномену в сталому соціальному розвитку території, що розвивається досить фрагментарно, не виявлено. Сучасна практика управління соціально-економічним розвитком міста й реалізації маркетингової діяльності органами муніципального управління не скоординовані з індикаторами якості життя, що неминуче знижує її ефективність.

Існує небезпека, що в умовах неопрацьованості теоретико-методологічної бази дослідження якості життя населення міста в сталому соціальному розвитку території мета його зміцнення залишиться декларативною. Вирішення проблеми лежить у галузі розвитку теоретичних і методологічних положень сталого соціаль-

ного розвитку території та інструментарію дослідження якості життя населення міста.

Розгляд тенденцій і проблем управління сталим соціальним розвитком міста показав, що для вдосконалення управління необхідне дослідження й розуміння міста як об'єкта управління у вигляді соціально-економічної системи, муніципальної освіти та особливого роду соціальних послуг. Теоретичний аналіз підходів до дослідження міста і взаємодії його суб'єктів виявив, що місто концентрує ресурси й виступає як сукупність умов, що визначають якість життя його населення. Частина цих умов представлена як пропозиція соціальних послуг на макро-, мезо- й мікрорівнях управління його сталим соціальним розвитком. Результати діяльності суб'єктів міста розглядаються як сукупність рівнів соціальних послуг і їх елементів, у якій присутня єдність мети – максимальне задоволення комплексу потреб, інтересів і цінностей населення. Критерієм досягнення мети є поліпшення якості життя населення міста. Місто розглядається нами як форма територіального соціального комплексу, що має мультикорисну споживчу вартість і виражений сукупністю послуг, продуктів і товарів, вироблюваних комерційними й некомерційними організаціями, органами муніципального управління для задоволення комплексу соціальних потреб і поліпшення якості життя населення. Таким чином, нами вперше дається визначення міста з акцентом на суб'єкти й об'єкти управління соціальним розвитком.

Сформульоване з позиції сталого соціального розвитку визначення міста зумовила пропозиція його концепції управління на основі імперативу якості життя.

Імператив (від латин. *imperativus* – наказовий) – це вимога, наказ, закон. З появою кантівської «Критики практичного розуму» імператив – це загальнозначущє етичне розпорядження, на протилежність особистому принципу (максимі); правило, що виражає потребу (об'єктивне примушення чинити так, а не інакше). Гіпотетичний імператив має силу лише за відомих умов; категоричний імператив виражає безумовну, неухильну потребу, він встановлює форму і принцип, яких потрібно дотримуватись у поведінці.

Імператив якості життя – це розпорядження на чолі концепції управління сталим розвитком соціального комплексу міста ставити цілі підвищення якості життя.

Якість життя – це узагальнена соціально-економічна категорія, що являє собою узагальнення поняття «Рівень життя» і включає не тільки рівень споживання матеріальних благ і послуг, але й задоволення духовних потреб, здоров'я, тривалість життя, умови середовища, що оточує людину, морально-психологічний клімат, душевний комфорт.

З метою максимального задоволення комплексу потреб і поліпшення якості життя доцільно й можливо впливати на чинники й соціально-економічні стосунки між суб'єктами міста, що визначають розвиток, шляхом узгодження попиту і пропозиції на ринку послуг, продуктів, товарів на основі оцінки якості життя безпосередньо населенням міста, що забезпечує реалізацію його імперативу.

Для ухвалення ефективних управлінських рішень у рамках цієї концепції необхідна інтегрована система статистичної інформації, що акумулює індикатори якості життя, показники попиту та пропозиції. Вона виступає як інструмент формування індикативних методів управління сталим соціальним розвитком міста.

Методологічний підхід до параметризації якості життя населення міста виходить з того, що цей показник слід розглядати як відповідний результат життєдіяльності соціального суб'єкта. Вимірювання результату життєдіяльності та його відповідності потребам, інтересам і цінностям населення реалізується в процесі об'єктивно-суб'єктивної оцінки якості життя населення міста, яка виявляється:

- ✦ у відповідності результатів життєдіяльності потребам, тобто в суб'єктивній задоволеності населення самим собою і своїм життям;
- ✦ в об'єктивних емпіричних характеристиках поведінки населення в процесі особистого життя, трудової та іншої діяльності, виражених показниками споживчої поведінки й досягнутого рівня життя;
- ✦ у відповідності об'єктивних і суб'єктивних результатів щодо мінімального й оптимального рівнів оцінок якості життя в розрізі груп і спільності населення в цілому.

Оцінка об'єктивних результатів життєдіяльності проводиться за допомогою показників особистого й суспільного споживання, рівня життя, споживчої поведінки населення міста в процесі здійснення особистого життя, трудової, суспільної та іншої діяльності. Оцінка суб'єктивних результатів життєдіяльності проводиться на основі показників задоволеності результатами споживання й рівня життя населення міста, показників якості життя, що «відчувається». Відносна оцінка відповідності результатів є визначенням відповідності об'єктивних і суб'єктивних результатів життєдіяльності щодо мінімального й оптимального рівнів оцінок якості життя.

Таким чином, задаються загальна схема і послідовність об'єктивно-суб'єктивної оцінки якості життя населення міста в методологічному підході її параметризації, що дозволяє отримати шукану сукупність індикаторів якості життя – показників рівня життя й задоволеності ним, попиту і споживчої поведінки населення міста й інших показників, необхідних і достатніх для реалізації регулюючої діяльності органами муніципального управління.

Під кількісною оцінкою життя та його якості ми розуміємо рівень вираження сукупності властивостей, результатів і їх відповідності мінімальному й оптимальному рівням якості життя. Якість життя населення, таким чином, виступає в ролі оцінної категорії, що узагальнено характеризує все або частину елементів, що складають життя людини.

Якість життя населення території визначається його життєвим потенціалом, соціальними групами й окремими громадянами у його складі, умовами життєдіяльності, відповідністю характеристик процесів, засобів,

умов і результатів життєдіяльності потребам, інтересам і цінностям населення території, які можна виражати через сукупність показників. Елементи комплексу кількісної оцінки життя тією чи іншою мірою можуть брати участь у параметризації якості життя. Методологічні підходи до параметризації якості життя розходяться саме в питаннях верховенства, участі та складу характеристик цих елементів. Визначеність настає внаслідок ухвалення авторського підходу до дослідження якості життя.

З метою параметризації якості життя пропонуємо розглядати «життя» населення території як складний неоднозначний об'єкт, який допускає саму оцінку якості життя й рівня задоволеності ним. Пропонується багаторівнева модель «життя» населення території, розроблена на основі екзистенційного розуміння життя й методики багаторівневого й мультиатрибутивного моделювання товару в маркетингу. Особливо відзначимо той факт, що в цілому життя не може розглядатися як товар, воно не вступає в процес обміну, не є об'єктом пропозиції на ринку, не є об'єктом управління або результатом діяльності якогось суб'єкта. Життя умовно може бути розглянуте як результат діяльності вищих сил і природи, соціальних і суспільних інститутів, організацій людей і самих індивідуумів. Лише окремі його складові можуть бути об'єктами управління на споживчому ринку. Проте «життя» населення території нами представляється у вигляді чотирирівневої моделі, багатопланової ієрархії властивостей і характеристик життя, де рівні розмежовують властивості й характеристики за детермінантами життєдіяльності; перехід з одного рівня на інший означає зміну суб'єкта опосередкованого управління життям і його якістю. На першому рівні виділяється «Життя за задумом», представлене потребами, інтересами й цінностями, які ініціюють саме життя, є можливостями реалізації життєвого потенціалу населення. На другому рівні виділяються властивості й характеристики життя, незалежні від індивідуума, але такі, що визначають умови його життя, статусний і ситуаційний життєвий потенціал. На їх базі формується відмінності життя лише в розрізі держав, територій, генофонду, світоглядів і культур. «Життя як стартова умова» – це набір умов і властивостей, які індивід отримує при своєму народженні й виборі місця проживання. На третьому рівні виділяються властивості й характеристики життя, набуті індивідуумом у результаті його життєдіяльності. Це процесуально-результативні характеристики цільових життєвих процесів у всіх сферах життя. Третій рівень – «Життя у процесі здійснення» – характеризується, по-перше, повнотою освоєних населенням ресурсів та інструментів життєдіяльності, по-друге, – його результатами. На четвертому рівні виділяються властивості й характеристики нематеріальної цінності життя в очах індивідуума як біопсихосоціального об'єкта і суб'єкта життя. «Життя» в повному розумінні характеризується результатами когнітивної та афектної реакції індивідуума відносно життя, предметів і суб'єктів життєдіяльності.

Модель «життя» населення території є інструментом дослідження якості життя в маркетингу території

та параметризації її якості, оскільки вона виділяє й упорядковує властивості й характеристики життя, що підлягають оцінці.

У результаті аналізу практики оцінки рівня життя в Україні та її адаптації на рівні міста пропонується методика оцінки рівня життя населення міста, яка характеризується вхідними даними рівня і структури середньодушевих доходів, споживання домогосподарств міста, рівня бюджету прожиткового мінімуму, профілю й соціальної структури населення. Рівень життя пропонується оцінювати на основі показників варіації й диференціації середньодушевих доходів, економічної нерівності й масштабу бідності населення міста та інших показників.

Методика оцінки рівня життя доповнює оцінку об'єктивних результатів життєдіяльності в ході параметризації якості життя населення міста. Надалі вимагає вирішення завдання визначення задоволеності й відповідності оцінок якості життя мінімальним і оптимальним рівням.

Методологія параметризації якості життя населення міста передбачає оцінку суб'єктивних результатів життєдіяльності через показники задоволеності та якості життя, що «відчувається». Відповідно до логіки цього дослідження якості життя розроблено методику суб'єктивної оцінки якості життя населення міста, яка характеризується конструкцією раціональних і емоційних компонентів суб'єктивної оцінки якості життя населення міста й передбачає розрахунок комплексного показника суб'єктивної оцінки якості життя, що відчувається.

Методика комплексної суб'єктивної оцінки якості життя населення міста забезпечує визначення суб'єктивних результатів життєдіяльності в ході параметризації якості життя населення міста в частині показників задоволеності й емоційного балансу. Вимагає рішення лише завдання оцінки відповідності отриманих індикаторів якості життя мінімальним і оптимальним її рівням.

Аналіз наукових досліджень і практики в галузі встановлення соціальних норм, критеріїв мінімальності й оптимальності, референтних точок якості життя індивідуума й суспільства на рівні міста для цілей оцінки відповідності результатів життєдіяльності, виражених у показниках споживання, рівня життя й задоволеності, дозволив запропонувати: нормативно-мінімальний рівень, визначений через розмір і структуру бюджету прожиткового мінімуму і (або) індикатори якості життя населення групи доходу «Бідні»; емпірико-оптимальний рівень, виражений через індикатори якості життя населення групи доходу «Забезпечені».

ВИСНОВКИ

1. Теоретико-методологічний аналіз категорії якості життя дав можливість визначити підхід до її дослідження на рівні міста, що дозволяє забезпечити органи муніципального управління інформацією про показники якості життя, необхідні для забезпечення задоволеності населення, що проживає в місті, і досягнення мети управління соціальним комплексом.

2. За допомогою розробленого спеціального комплексу методик параметризації якості життя населення

міста в сукупність індикаторів якості життя вводяться показники рівня життя населення міста і його задоволеності, попиту і споживчої поведінки, профілю населення. Достойнством комплексу методик та індикаторів якості життя населення міста є їх відповідність структурі об'єктів і суб'єктів ринку послуг, продуктів і товарів міста й інформаційній потребі органів муніципального управління. Вони значно розширили можливості моніторингу діяльності, що регулює розвиток соціального комплексу органами муніципального управління, підвищення її результативності з метою поліпшення якості життя населення міста.

3. Обґрунтовані в статті положення дієві в галузі визначення цілей і результатів управління соціальним комплексом, удосконалення системи соціальної підтримки населення, створення умов для розвитку підприємництва, інфраструктури ринку й міського самоврядування на основі індикаторів якості життя населення міста. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Євсєєва О. О. Тенденції та пріоритети державного регулювання розвитку соціальної сфери / О. О. Євсєєва // Економічний простір: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2011. – № 49. – С. 68 – 80.

2. Куценко В. І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики) / В. І. Куценко. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2008. – 818 с.

3. Лібанова Е. М. Ринок праці: навч. посіб. / Е. М. Лібанова. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 224 с.

4. Мартякова Е. В. Социально-экономическое развитие и инструменты партнерских отношений / Е. В. Мартякова // Вісник ДонНУ. – Донецьк, 2011. – С. 230 – 235.

5. Пакуліна А. А. Специфіка державного регулювання соціальної сфери у сучасній змішаній економіці / А. А. Пакуліна // Економічний простір: Збірник наукових праць. – № 65. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2012. – С. 111 – 116.

6. Україна за індексом людського розвитку посіла 76 місце зі 187 країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/SOCIETY/ukrayina_za_indeksom_lyudskogo_rozvitku_posila_76_mistse_zi_187_krayin_svitu.html.

7. Украина опустилась в рейтинге человеческого развития ООН на 7 позиций [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbc.ua/rus/top/show/ukraina-opustilas-v-reytinge-chelovecheskogo-razvitiya-oon-03112011140300>

8. Какое место заняла Украина в рейтинге индекса развития человеческого потенциала [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://1c-club.com/people/user/11/blog/2794/>

REFERENCES

“Kakoe mesto zaniala Ukraina v reytinge indeksa razvitiia chelovecheskogo potentsiala [What took place in the rating of Ukraine Human Development Index]”. <http://1c-club.com/people/user/11/blog/2794/>

“Ukraina opustilas v reytinge chelovecheskogo razvitiia OON na 7 pozitsiy [Ukraine fell in the ranking on the UN Human Development 7 positions]”. <http://www.rbc.ua/rus/top/show/ukraina-opustilas-v-reytinge-chelovecheskogo-razvitiya-oon-03112011140300>

“Ukraina za indeksom ljudskoho rozvytku posila 76 mistse zi 187 krain svitu [Ukraine ranked the human development

index 76th of 187 countries in the world]: http://dt.ua/SOCIETY/ukrayina_za_indeksom_lyudskogo_rozvitku_posila_76_mistse_zi_187_krayin_svitu.html.

levsieieva, O. O. "Tendentsii ta pryorityety derzhavnogo rehuliuвання rozvytku sotsialnoi sfery [Trends and priorities of state regulation of social sector]". In *Ekonomichnyi prostir*, 68-80. Dnipropetrovsk: PDABA, 2011.

Kutsenko, V. I. *Sotsialna sfera: realnist i kontury maibutnyoho (pytannia teorii i praktyky) / [Social: reality and outlines the future (the theory and practice)]*. Nizhyn: Aspekt-Polihrاف, 2008.

Libanova, E. M. *Rynok pratsi [The labor market]*. Kyiv: Tsentr navch. lit-ry, 2003.

Martiakova, E. V. "Sotsyalno-ekonomycheskoe razvytye y ynstumenty partnerskykh otnoshenyi [Socio-economic development and partnership tools]". In *Visnyk DonNU*, 230-235. Donetsk, 2011.

Pakulina, A. A. "Spetsyfika derzhavnogo rehuliuвання sotsialnoi sfery u suchasniy zmishanii ekonomitsi [Specificity of government regulation of social sector in modern mixed economy]". In *Ekonomichnyi prostir*, 111-116. Dnipropetrovsk: PDABA, 2012.

УДК 330.322

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА РІВНЯ ІНВЕСТИВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО-ДОРОЖНЬОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ

СИДОРЕНКО І. В.

УДК 330.322

Сидоренко І. В. Концептуальні підходи до визначення інтегрального показника рівня інвестування інноваційного розвитку транспортно-дорожнього комплексу регіону

У статті запропоновано наукове вирішення проблеми ранжування регіонів України за критерієм обсягів інвестування інноваційного розвитку транспортно-дорожнього комплексу. Розроблено відповідну методику розрахунку інтегрального показника з урахуванням системності впливу базисних факторів та рівня їх перетворення на кінцеві результати при заданих параметрах функціонування. Методика розрахунку інтегрального показника базується на структурованні модулів формування системи критеріальної залежності показників інвестиційної привабливості за рівнями їх впливу. Дана методика передбачає логічне утворення трьох модулів, які відображують етап визначення сукупності базисів розвитку ТДК регіону, умов і ресурсів розвитку ТДК регіонів і формування показників оцінки ефективності функціонування ТДК регіону. Системне поєднання зазначених показників за логічними етапами оцінювання дозволяє визначити вплив кожного елемента формування інтегрального показника на зміну у його кінцевому значенні. Запропоноване структурування дозволяє оптимізувати отримані значення з урахуванням впливу факторів на кожен конкретний регіон. Ранжування регіонів за отриманими результатами розрахунків уможливує отримати графічний та математичний розподіл регіонів України за елементами формування інвестиційної привабливості.

Ключові слова: інвестиція, інновація, ТДК, комплекс, інтеграція, фактори, елементи, ефективність, бази, індикатори, показники, оцінка, вплив, систематизація, розвиток, ранг, ранжування.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 14.

Сидоренко Ірина Володимирівна – асистент, кафедра фінансів, Чернігівський державний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, Чернігів, 14027, Україна)
E-mail: aspirant_chstu@ukr.net

УДК 330.322

Сидоренко И. В. Концептуальные подходы определения интегрального показателя уровня инвестирования инновационного развития транспортно-дорожного комплекса региона

В статье предложено научное решение проблемы ранжирования регионов Украины по критерию объемов инвестирования инновационного развития транспортно-дорожного комплекса. Разработана соответствующая методика расчета интегрального показателя с учетом системности влияния базисных факторов и уровня их превращения на конечные результаты при заданных параметрах функционирования. Методика расчета интегрального показателя базируется на структуризации модулей формирования системы критеральной зависимости показателей инвестиционной привлекательности по уровням их влияния. Данная методика предусматривает логическое образование трех модулей, которые отображают этап определения совокупности базисов развития ТДК региона, условий и ресурсов развития ТДК регионов и формирования показателей оценки эффективности функционирования ТДК региона. Системное сочетание отмеченных показателей по логическим этапам оценивания позволяет определить влияние каждого элемента формирования интегрального показателя на изменения в его конечном значении. Предложенная структуризация позволяет оптимизировать полученные значения с учетом влияния факторов на каждый конкретный регион. Ранжирование регионов по полученным результатам расчетов делает возможным получить графическое и математическое распределение регионов Украины по элементам формирования инвестиционной привлекательности.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, ТДК, комплекс, интеграция, факторы, элементы, эффективность, базы, индикаторы, показатели, оценка, влияние, систематизация, развитие, ранг, ранжирование.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Библ.:** 14.

Сидоренко Ирина Владимировна – асистент, кафедра фінансів, Чернігівський державний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, Чернігів, 14027, Україна)
E-mail: aspirant_chstu@ukr.net

UDC 330.322

Sidorenko I. V. Conceptual approaches to identification of an integral indicator of the level of investment into innovation development of transportation and road complex (TRC) of the region

The article offers scientific solution of the problem of ranking Ukrainian regions by the criterion of volume of investment into innovation development of the TRC. It develops a relevant method of calculation of an integral indicator with consideration of consistency of influence of basic factors and the level of their transformation upon final results with preset parameters of functioning. Method of calculation of an integral indicator is based on structuring modules of formation of a system of criteria dependence of indicators of investment attractiveness by levels of their influence. This method envisages logical formation of three modules, which reflect the stage of identification of totality of bases of development of TRC of the region, conditions and resources of development of TRC of regions and formation of indicators of assessment of effectiveness of regional TRC functioning. System combination of the said indicators by logical stages of assessment allows determination of influence of each element of formation of an integral indicator upon changes in its final value. The offered structuring allows optimisation of obtained values with consideration of influence of factors upon each individual region. Ranking regions in accordance with the obtained results of calculations makes it possible to get graphical and mathematical distribution of Ukrainian regions by elements of formation of investment attractiveness.

Key words: investments, innovations, transport and road complex, complex, integration, factors, elements, effectiveness, bases, indicators, characteristics, assessment, influence, systematisation, development, rank, ranking.

Pic.: 4. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 14.

Sidorenko Irina V. – Assistant, Department of Finance, Chernihiv State Technological University (vul. Shevchenka, 95, Chernihiv, 14027, Ukraine)
E-mail: aspirant_chstu@ukr.net